

відносинах України та її зовнішньополітичних партнерів. За висловлюванням Президента В. Зеленського, Конституційний Суд України своїми недалекоглядними, сумнівними рішеннями зруйнував всю антикорупційну інфраструктуру.

На жаль, ті пропозиції щодо реформування конституційного судочинства, які пролунали після цього скандального рішення КСУ, далекі від реальних намірів зробити Конституційний Суд дійсно незалежним і ефективним органом правосуддя. Втім, сама по собі ця ситуація вкотре продемонструвала українському суспільству, нашим міжнародним партнерам наскільки важливою і нагальною є проблема реформування українського правосуддя.

Загалом вже було декілька спроб реформувати українські суди і, на жаль, вони не призвели до помітних позитивних змін. Більшість експертів схиляються до думки, що головною причиною невдач є відсутність чітко акцентуваної політичної волі з боку владних інститутів. На нашу думку, не слід скидати з рахунків також і внутрішнього спротиву суддівської корпорації. Як окремі судді, так і органи суддівського самоврядування нерідко видають реформістські імпульси з боку влади за спроби втручання у правосуддя, за тиск на суддів, спекулюючи стандартами незалежності суддів.

На відміну від Радянського Союзу, де реальна компетенція судів була дуже обмеженою і вони не були важливим гравцем в економічному і політичному полі, у незалежній Україні роль судової влади незрівнянно вища. У нас суди є повноцінним, дуже впливовим агентом владних відносин, і їх роль у різних сферах державного життя важко переоцінити.

Реформування судової системи є надважливою суспільною проблемою, без розв'язання якої неможливий сталий розвиток української держави. Слід розуміти, що у різних верств українського суспільства існує різне уявлення про те, якими мають бути суди після реформування. Виглядає так, що інтереси еліти, м'яко кажучи, дещо відрізняються від інтересів пересічних громадян. Якщо останні зацікавлені у тому, щоб суди були повністю незалежними і керувалися у своїй діяльності лише принципом справедливості (ще німецький філософ І. Кант, говорячи про суди, писав, що ніщо так не зачіпає і не збурює людину, як несправедливість), то інтерес еліти полягає у тому, щоб зберегти вплив на суди, щоб залишити процес правосуддя, до певної міри, керованим. І не можна сказати, щоб самі судді так вже противилися цьому, бо мають від того значний зиск. Але вони вимагають для себе права самим контролювати силу цього впливу через органи свого самоврядування.

Висновок. Скоріш за все, процес реформування судової системи буде тривалим, суперечливим і непослідовним. Дуже повільно, буквально крок за кроком, громадянське суспільство, спираючись на допомогу міжнародних партнерів, буде вигризати поступки у цьому напрямку як з боку політичної, так і з боку судової влади. Але те, що цей процес невідворотний, сьогодні розуміють усі.

Одержано 09.11.2020

УДК 345.95

Віталій Олегович НАЙДА,

слухач магістратури 1 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

РОЛЬ ДОВІРИ У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ПРАКСЕОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

Одними з найважливіших проблем, які стоять на заваді ефективної діяльності Національної поліції України, є недовіра громадян поліції та небажання співпрацювати з

поліцейськими на засадах партнерства. У той же час у реформу Національної поліції України (далі – поліції) вкладено організаційні, матеріально-фінансові та людські ресурси з метою забезпечення її ефективного функціонування. Наразі рівень довіри населення виступає основним критерієм оцінки ефективності діяльності поліції [1]. Але постає питання щодо глибинної сутності довіри як критерію ефективності.

У ході осмислення ефективності реформування Національної поліції України ми звернулися до праксеології, під якою у філософії розуміють практичний розділ філософії, і одночасно галузь знання, що вивчає ефективну людську діяльність, зокрема такі її питання, як: загальна теорія раціональної діяльності, структура організації трудових колективів, принципи функціонування і правила управління трудовими колективами, продуктивність праці, критерії оцінки результатів діяльності, способи раціонального використання ресурсів і, зрештою, розроблення практичних рекомендацій щодо організації ефективної праці та створення оптимальних моделей окремих галузей розумової і фізичної праці [2, с.512]. У діяльності поліції варто також виділити правовий аспект, оскільки вона має юридично значущий характер і є правозастосовною і правоохоронною, а отже, ми в першу чергу маємо справу з праксеологією права, а потім з праксеологією як такою.

Аналізуючи рівень довіри населення як базовий критерій оцінювання діяльності поліції, варто зазначити, що існують два домінуючих підходи для розуміння сутності довіри – ендогенний та екзогенний. Ендогенний підхід базується на визнанні як домінуючих внутрішніх чинників, наприклад, рівня правової культури окремого громадянина, його соціального оточення, цінностей та інтересів. Досить детально зазначений підхід подано в концепції Ф. Фукуями [3], який наголошує на культурному підґрунті довіри, в основі якого лежить етична складова, яка передається від покоління до покоління у вигляді норм моралі, традицій та звичаїв. Екзогенний підхід наголошує на зовнішніх чинниках довіри, фіксуючи раціональний бік процесу її формування через удосконалення роботи органів державної влади, місцевого самоврядування, політичних партій, громадських організацій та інших інституцій, а не конкретних осіб або індивідів.

Вважаємо, що довіра як критерій оцінки діяльності державних інституцій має певні недоліки, адже довіра населення може піддаватися маніпуляції, зокрема з боку окремих громадських організацій, засобів масової інформації і політичних партій, які у ході своєї діяльності можуть вдаватися до впливу на свідомість людини, викривляючи уявлення про діяльність тієї чи іншої інституції чи окремого органу. Важливо вказати, що такому впливу піддається, як правило, «слабка» свідомість, яка не має мінімуму філософських (філософсько-правових знань, навичок і схильності до критичного мислення). Так, О.М. Кожем'якіна допускає, що довіра може бути сформована як під впливом свідомих чинників (логічна аргументація, переконання), так і несвідомих (навіювання, зараження, наслідування) [4]. Серйозним чинником такого роду є мода. Зазначимо, що ті ж самі чинники можуть призводити і до формування недовіри.

На нашу думку, у недопущенні викривленого уявлення населення про діяльність поліції, її ефективність і, як наслідок, підвищенні рівня довіри важливу роль відіграє взаємодія з активним населенням, передусім здатним самостійно і критично мислити. Так, потенційні можливості поліції дозволяють здійснювати взаємодію з населенням з метою підвищення довіри у наступних організаційних формах:

- реалізація спільних з населенням соціальних проєктів і подальший моніторинг їх результатів;
- участь поліції у пошуку та переговорах з потенційними партнерами у налагодженні комунікації з населенням, зокрема міжнародними організаціями;
- комунікація поліції зі ЗМІ, блогерами та лідерами думок у ході висвітлення інформації про досягнення окремих поліцейських та поліції в цілому, розробки соціальної реклами, взаємодії з журналістами та знімальними групами, ведення блогів, формування розсилок українським та міжнародним партнерам тощо;

- активне використання поліцією можливостей мережі Інтернет, створення сторінок у соціальних мережах, чат-ботів, каналів тощо;
- використання соціальної реклами у засобах масової інформації (телевізійна реклама, реклама на радіо, реклама у періодичних виданнях), зовнішньої реклами, реклами на транспорті, друкованої реклами (буклети, календарі, плакати тощо), реклами в Інтернеті (текстові блоки, тематичні сайти, блоги, форуми, онлайн ігри) тощо.
- організація платформ неформального спілкування поліції та громади, проведення дебатів, форум-театрів (постановок, спрямованих на висвітлення певних проблем, фонових для злочинності явищ: наркоманії, алкоголізму тощо), «живих бібліотек» (захід, в основі якого лежить вибір учасниками («читачами») співрозмовників («книг») за допомогою спеціального координатора («бібліотекаря») та своєрідного каталогу), масових заходів, зокрема акцій фестивалів, концертів, форумів, змагань, конкурсів, виставок тощо.

Резюмуючи викладене, слід відзначити, що питання підвищення рівня довіри населення до поліції потребує подальших наукових досліджень з метою визначення найбільш актуальних організаційних форм підвищення довіри як основного критерію ефективності діяльності поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580–VIII. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n922> (дата звернення: 19.10.2020).
2. Філософський енциклопедичний словник. В. Шинкарук. Київ : Абрис, 2002. 744 с
3. Фукуяма Ф. Доверие. Социальные добродетели и путь к процветанию. М.: изд-во АСТ, 2004. 304 с.
2. Довіра в сучасному соціумі / О. М. Кожем'якіна // Вісник Інституту економіки та прогнозування. 2011. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vier_2011_11_9 (дата звернення 20.10.2020).

Одержано 30.10.2020

УДК 351/354

Ігор Михайлович НЕКЛОНСЬКИЙ,

кандидат військових наук,

викладач кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт

Національного університету цивільного захисту України

АНАЛІЗ ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК ПОНЯТТЯ У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ТА ЗАКОНОДАВЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У наш час небезпека є об'єктивною і очевидною субстанцією, що має місце в реальній дійсності. Прагнення людини убезпечитися від небезпечних чинників, явищ і процесів є природним і надзвичайно актуальним. Безпека повинна створювати гармонію і переборювати протиріччя у відносинах «людина – техніка», «техніка – техніка», «людина – навколишнє середовище», у взаєминах між людьми, особою і державою, суспільством, між націями і державами.

Усі соціальні науки, у тому числі філософія, соціологія, культурологія, політологія, правознавство тощо, розробляючи проблеми гуманної безпеки або забезпечення безпеки людини, держави, народів, повинні спиратися у своїх дослідженнях на загальнонаукову категорію «безпека».

Категорію «безпека» у правознавстві (правову безпеку) доцільно трактувати як суспільну безпеку, безвідносно до того, чи забезпечує безпека захист публічного або приватного права. Право може розглядатися в системі управління як засіб (інструмент)